

מאוצרות הפרשה

אתה טהור... קרח! ממה שאתה עושה ליצנות? מניסים? הרי כל בר דעת מבין שהתנופה הזאת היתה מעשה ניסים מתחילתה ועד סופה! על ניסים אתה מעז ללגלג?

אלא למדנו מכאן, עד כמה שלילית היא הליצנות! עד כמה ארס והרס היא מחוללת! מי שיש בו את המדה המוגנה הזאת – לא מתפעל מכלום! גם מניסים גמורים – הוא עושה צחוק אחד גדול! (יהי ראובן)

ויאמרו האנשים ההמה אליו, אנחנו טמאים לנפש אדם, למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במעדו (ט, ז)

עניין טענתם של הטמאים תמוה לכאורה: הרי לא שמענו שיהודי שנאנס ולא שמוע תקיעת שופר בראש השנה, יבוא אל הרב ויבקש לשמוע תקיעת שופר אחרי החג. גם לא שמענו שיהודי שנאנס ולא קיים מצות סוכה בסוכות, יבוא אל הרב ויבקש לעשות זאת לאחר החג. מה היה פשר טענתם של הטמאים, וכיצד זה קיבלו 'הזמנות נוספת' להקריב את קרבן הפסח? אלא, אכן, כשבאו האנשים אל משה, לא ידע מה להשיב להם, ומששאל הקדוש ברוך הוא על כך, נצטוו לעשות פסח שני. ומדוע? כי אין דבר העומד בפני הרצון. רצונם העז של האנשים לקיים את המצווה, הוא שפרץ את גדר הרגיל וזיכה אותם ואת עם ישראל בעניין פסח שני. (שלמי שלמה)

על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו (ט, כג)

בגמ' בשבת (לא): 'לפינ דאיסור סותר בשבת הוא רק ע"מ לבנותו, מהמשכן דהוי ע"מ לבנותו, ומקשינן דהא במשכן סתרו ע"מ לבנות במקום אחר, ומ"ט בשבת בעינן ע"מ לבנות במקומו, ומשני דכיון דכתיב "על פי ה' יחנו ועל פי ה' יסעו", הוי כסותר ע"מ לבנות במקומו. וביאר הגר"ח שמואלביץ זצ"ל במשל, דהנה אדם העובר מכאן לכאן וישאלוהו איפה נמצא כעת, יענה בתחילה כאן ואח"כ שם, אבל ילד הנישא ע"י אביו, ואביו הולך ממקום למקום כשישאלוהו למקומו ישיב תמיד שנמצא בחיק אבא, כך בני ישראל שכל מסיעהם וחניותיהם ע"פ ה', תמיד חשו שנמצאים במקום אחד דהיינו בידי הקב"ה, ולכן הוי כסותר ע"מ לבנות במקומו. (הגאון רבי ברוך דב דסקין שליט"א, רבד הזהב)

זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם את הקשאים ואת האבטחים (יא, ה) ויש לשאול למה לא חשבו על הטעם של הקישואים והאבטיחים הרי במן כל מה שרצו לטעום יכלו לחשוב ולהרגיש. וחלק מן הראשונים פירשו שבאמת את טעמם של הקישואים והאבטיחים לא הרגישו אפילו אם חשבו על כך.

אבל הקוצקע'ר כדרכו השיב תשובה חריפה: שמע מינה שלהתלונן קל יותר מאשר לחשוב... עוד לפני שמספיק אדם לחשוב, הוא כבר מספיק להתלונן... (הגאון ר' חיים ברוך נבנצאל שליט"א, גליון א וישיבשע'ר חומש)

ויצעק משה אל ה' לאמר קל נא רפא נא לה (יב, ג)

רש"י אומר שהתפלל תפילה קצרה כדי שלא יאמרו ישראל על אחותו מאריך בתפילה ועלינו לא. וקשה הרי על בני התפלל משה ארבעים יום? וי"ל הנה החפץ חיים מחשבן שאפשר לומר מאתיים מילים בדקה, ובחשבון 40 ימים ולילות שמשה היה בשמים והתפלל על עם ישראל זה יוצא שהספיק 11.520000 מילים, והנה מובא כמשך חכמה בפרשת בא שעם ישראל ביציאת מצרים מנו כשני מליון איש ו. 11.520000 מילים לחלק ל 2.000000 יוצא 5 מילים עבור כאו"א.

ויעש כן אהרן (ת, ג) פרש רש"י: "להגיד שבחו של אהרן שלא שנה". היה בחור אחד, קצת חלש, שכאשר היו לומדים את הפסוק הזה, היה קורא את רש"י ומסביר באידיש: להגיד שבחו של אהרן שלא שנה 'נישט געשלופען' – שלא ישן.. מכל מקום המפרשים כבר עמדו על השאלה, מהו אותו שבח של אהרן 'שלא שנה'. הרמב"ן לומד שאף שהמצוה כשרה גם בבניו, מ"מ אהרן הדליק את הנרות כל ימיו ולא החסיר מלהדליקן. אם כן לפי הרמב"ן 'לא שנה' הכונה לא החסיר.

אבל אפשר לפרש באופן נוסף, כדלהלן: לפני מספר שנים זכינו לקיים את מצות ברכת החמה. לפני הנין החמה, בשעת בוקר מוקדמת, היו רחובות בני ברק שחורים מרוב אדם. אנשים, נשים וטף השכימו קום, כדי לברך את ברכת החמה. מה קרה? מה קרה? ברכה... וכי בשביל ברכה משכימים לקום בבוקר ונוהרים לרחובה של עיר, והרי בכל יום יש מאה ברכות? אה... זה הרי פעם בעשרים ושמונה שנה... והרי ברכת החמה זו ברכה שתקינו רבנו, ומה עם קריאת שמע דאורייתא? הרי את זה שאתה רואה ברחוב באשמורת הבוקר כדי לברך ברכת החמה, תמצא ביום רגיל במטה, כאשר עובר זמן קריאת שמע... כי זה הרי בכל יום...

אהרן הכהן, במשך כל השנים בהן הדליק את המנורה, לא איבד אפילו לא ליום אחד את תחושת ההתחדשות. מדי יום הוא הדליק כאילו זו הפעם הראשונה. כאילו הוא מדליק פעם בעשרים ושמונה שנה... "ויעש כן אהרן" – בכל יום ויום, אותה התרגשות, אותה התחדשות. "מלמד שלא שנה". (יהי ראובן)

והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה' (ח, יא)

"ה'חזקוני" אומר שתנופה זו של הלויים על ידי אהרן הכהן – מעשה ניסים היתה. "תנופה", כידוע, היא לארבע רוחות השמים. עוד ידוע כי מספרם של הלויים היה עשרים ושניים אלף. מעתה הבה ונחשוב: הרי מלהניף את הידים, גם אם תהיינה ריקות, עשרים ושנים אלף פעמים ברציפות לארבע רוחות השמים – הידים "נשברות"! למשיהו כאן יש חשק לנסות?... קל וחומר אם הידים אינן ריקות... ובכל פעם צריך להרים בן אדם בידיים ולהניף אותו... והרי יש בני אדם ששוקלים...

ויש צורך לעשות זאת, כאמור, עשרים ושנים אלף פעמים! ואותן יש לעשות ברציפות, במהירות! הרי אם יקח להניף כל בן אדם דקה אחת – זה יקח לאהרן שבועים, וגם זאת בתנאי שיעבוד יומם וליילה...

המדרש (תנחומא פרשת אמר את ה) אומר שאהרן הניף את כולם ביום אחד! אתם מוזמנים לעשות לבד את החשבון באיזה קצב אהרן "עבד"... וזה לשון המדרש: "בוא וראה, כשהניף אהרן את הלויים, שנים ועשרים אלף הניף ביום אחד! כיצד היה מניף אותם? מוליך ומביא מעלה ומוריד". אמור מעתה: הכוחות הללו, להצליח לבצע את כל התנופות ביום אחד – הן בגדר נס ופלא!

והנה, חז"ל (תנחומא פרשת קרח את ג) אומרים, שאחת מן הליצנויות שהתלוצץ קרח על משה ואהרן היתה ביחס לאותן תנופות. הוא לגלג על כך שהניפו בני אדם כמו שמניפים תרנגולים... המדרש מתאר איך קרח מספר לבני ישראל בלגלוג איך הניפו אותו, בהיות מבני הלויים: "ולא עוד אלא נטלוני בידי והגלי והיו מניפין אותי ואומרים לי, הרי

הכל לטובה – אין מקום לצער כלל!

וַיַּעַשׂ כֵּן אֶהְרֹן אֶל מוֹלַד פְּנֵי הַמְּנוּרָה הַעֲלָה נִרְתִּיָּהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת מֹשֶׁה (ח', ג')
 ופרש"י: "ויעש כן אהרן - להגיד שבחו של אהרן שלא שינה". לכאורה יש להבין: איזו מעלה היתה בכך שאהרן עשה כפי שנצטווה, ולא שינה ממצוותו של הקדוש ברוך הוא, כלום יעלה על הדעת שהוא יפעל אחרת?
 את התשובה נבין על פי המעשה הבא:

לצד גדולתו העצומה בתורה וביראה, היה הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות בעל ה'מטה אפרים', סוחר יהלומים עשיר מאוד. ביום מן הימים הגיעה ידיעה מצערת, שאחת מספינותיו טבעה בים. מאחר שהיה מדובר בהפסד משמעותי, חששו השומעים להביא את הידיעה אל רבי אפרים זלמן, אולם לבסוף נמצא אדם שניאות לקבל על עצמו את המשימה.

הוא הגיע אל רבי אפרים זלמן ושאלו: "כיצד יש לקיים את מאמר חז"ל הקדושים: חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה?", רבי אפרים זלמן נענה על אתר והשיב: "יש לדעת, שהכל משמים, וכל מאי דעביד רחמנא – לטב עביד!"

רק לאחר הקדמה זו – סיפר השליח לרבי אפרים זלמן על המקרה המצער. ואכן, נאה דורש ונאה מקיים - הגאון רק פלט אנחה קלה – ומיד המשיך ללמוד. כך היה המעשה כפי שמספרים אותו... אולם כאשר סיפרו מעשה זה למרן ה'חזון איש' – הוא נענה ואמר: "אין זו אמת! רבי אפרים זלמן לא נאנח כלל!"

ה'חזון איש' יכול היה לומר בוודאות גמורה ובהחלטיות שרבי אפרים זלמן לא נאנח, משום שהצדיקים אכן יודעים וחשים שכל מה שעושה הקדוש ברוך הוא - לטובה הוא עושה, כך שפשוט אין מקום לאנחה, ולו הקלה ביותר...

הרי לנו, כי הצדיקים – ממשיכים בעבודתם הרוחנית בכל מצב. גם כאשר פוקדים אותם מאורעות שנראים כאילו הם רעים, על פניהם לא ניכרת כל תוגה, ואפילו אנחה אינה בוקעת מפניהם!

ומכאן, תשובה לשאלתנו: שכן הנה, היום הראשון בו הדליק אהרן את המנורה היה היום הראשון לאבלו על פטירת שני בניו. ניתן היה להעלות על הדעת, כי האבל והצער ייתנו את אותותיהם באהרן, ולו בהבעת הפנים או באנחה...

אולם התורה משבחת אותו שלא שינה... כלומר: לא ניכר בו כל שינוי, והוא עבד את עבודת בוראו בדיוק באותו האופן שהיה עושה זאת אלמלא פגעה בו מידת הדין זה עתה...

ואכן, על יכולתם המופלאה של גדולי ישראל, להמשיך בעבודתם הרוחנית גם כאשר השכול מכה בהם ללא רחם, וגם כאשר צער נורא אופף את כל הווייתם – יכולים אנו ללמוד אף מתוך המעשה הבא: היה זה בעת שבתו היחידה של הגאון רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זי"ע חלתה במחלה קשה. טובי הרופאים הובילו אל מיטתה של החולה, אך לצערם, קצרה ידם מהושיע. בצר לו, החליט רבי חיים עוזר לשגר שליח מיוחד אל רבן של כל ישראל, ה'חפץ חיים' זי"ע בתקווה שבזכות ברכת הצדיק תתחזק בתו ותקום מחוליה. אך לחרדתו, שב השליח כשבשורות קשות בפיו - רבן של ישראל הבהיר כי כבר נגזרה גזירה, ואת הנעשה אין ניתן להשיב... משהתברר לרבי חיים עוזר כי אין תקוה להציל את חיי בתו, שחה קומתו. היתה זו בתו יחידתו, ובה תלה את כל תקוותיו. במשך מספר ימים שכבה הנערה על ערש דווי, אולם אביה כבר ידע כיצד יפול דבר... הוא הסתגר בחדרו ועסק בכתבת עשרות מכתבים דחופים בענייני הלכה ועסקי הציבור אשר היו נחתכים כולם על פיו באותם הימים. מפעם בפעם היה ניגש אל חדרה של החולה, כדי לעמוד מקרוב על מצבה. לשאלתו של אחד ממקורביו, שתהא אודות היכולת המופלאה של אב שבתו היחידה נאבקת על חייה בשעותיה האחרונות, להתנתק מדאגתו ולעסוק בכתבי תורה ובעסקי ציבור מתוך שלוה ורגיעה מוחלטת – הסביר רבי חיים עוזר ואמר: "אדרבה... היא הנותנת! יודע אני כי בעוד זמן קצר אהיה אונן, ולאחר מכן אבל... באותו זמן לא אוכל לעסוק בכל הנושאים המונחים על שולחני עד תום שבעת ימי אבל... ומה יהא באותו זמן על הציבור הגדול המצפה לתשובות? כלום צריכים הם להיענש בשל אבלי? לפיכך, מנצל אני את השעות או את הימים שעוד נותרו לי, כדי להשלים את המטלות המוטלות עלי בעסקי הציבור, ולהשיב לשואלי דבר, כך שאיש לא יפגע בגיני!"

נורא נוראות! עד היכן יכולתו המופלאה של גדול בישראל להמשיך במילוי תפקידו גם בשעות הקשות ביותר, מבלי שתהא ניכרת בו השפעת הכאב המפלח את ליבו כלל! (ללמדך – במדבר" מאוצרותיו של הרב מרדכי פרינדליך זצ"ל)

פינת ההלכה

לאכסן במקרה את המרק שנשאר בלי שבת בתוך סיר קטן

שאלה: אשתי מכינה מרק טעים, והיא עושה כמות גדולה, בטענה שאולי יבואו אורחים, ואם ישאר אפשר להשאירו ליום ראשון, והמרק והבשר משיירי מאכלי שבת קודש מאוד טעים ביום ראשון. אם באמת קורה שאין אורחים ונשאר מרק, וצריך להניחו במקרה, ואין מקום במקרה לסיר הגדול, אז שופכים את שיירי המרק לסיר קטן, וכך מכניסים למקרר, וביום ראשון מוציאים את הסיר הקטן, מניחים אותו על האש, ותוך כמה דקות זה ראוי לאכילה.

העיר לי תלמיד חכם אחד, שאולי יש בזה שאלה, כי סיר שמבשלים בו נדון ככלי שמלאכתו לאיסור, כיון שעשוי לבשל בו [ורק כשיש בו מאכל שעשוי לכך, מותר לטלטלו אגב המאכל], ואף שכלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו לצורך גופו, היתר זה הוא רק כשאין כלי אחר של היתר. ובמקרה זה אפשר להכניס את המרק לכלי שמלאכתו להיתר כגון קופסת פלסטיק חד פעמי וכדו', וכל מה שמכניסים אותו לסיר, כי רוצים שיהיה מוכן ביום ראשון לבשל על האש, ולא יצטרכו ללכלך שני כלים, ויתכן שאין זה היתר בשביל לטלטל את הכלי שמלאכתו לאיסור, כשיש כל אחר שמלאכתו להיתר, רק בשביל שלא יצטרכו ללכלך עוד כלי? **תשובה:** נראה שיש מקום להקל מכמה טעמים, א. כהיום הסירים משמשים גם לאכסון, ב. גם באמצע השבוע עושים כן, שמאכסנים בסירים, ג. כיון שזה טירחא להשתמש בכלי אחר, אולי נחשב שאין לו כלי שמלאכתו להיתר. (הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, ויעזר עוד בהרחבה בקובץ ווי העמודים אייר - סיון תשפ"ב)

חידה שבועית

דגט רואה עץ אפ הדרק, הוא סולה הצידה באכונותו באונה לרסק את הנשן העלפים. כל פנסו הרחוב ה'ו כבויים, וכך אורות האכונות. לא ה'ו מסביבה שם פנסים דלוקים כלל. כיצד הצליח האיש לראות את הנשן?

תשובה על חידה פר"ש: מוצנים ועד זג (דד) עיון ברש"י. תשובה לחידה: אבי.

מזל טוב

גני הדר-עמישב: משפחת אריה דביר לאירוסי הבת משפחות לואיס – שלזינגר (מרכז העיה) להכנס הבן לעול תורה ומצוות

משפחת קולין להכנס הבן לעול תורה ומצוות משפחת דינר לנשואי הבן הנכד משפחת אוהיון להכנס הבן לעול תורה ומצוות

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

היחידה לתרבות חרדית
 מינהל שירותי קהילה

